

Elevtrivsel i gymnasieskolen

Af Jens Christian Nielsen

Forskningsoversigtens opbygning

Forskningsoversigtens gennemgang af forskningslitteratur, der beskæftiger sig med elevtrivsel eller vigtige aspekter af elevtrivsel i gymnasieskolen, er struktureret efter følgende fem tematikker:

- Hvordan har dansk forskning beskæftiget sig med elevtrivsel?
- Hvordan kobles elevers trivsel til skole i den internationale forskning?
- Hvad er elevers egne perspektiver på trivsel og trivselsfremme i gymnasieskolen?
- Hvordan skabes et positivt tilhørsforhold til skolen for gymnasieelever?
- Hvad er sammenhængen mellem elevers motivation og trivsel?

Hvad er elevtrivsel?

Forskningsoversigtens definition:

- ✓ Elevtrivsel knytter sig til elevernes subjektive oplevelse af såvel deres trivsel generelt som af hvordan de trives i gymnasiets faglige og sociale fællesskaber. Elevtrivsel er imidlertid ikke alene et fænomen, der knytter sig til den enkelte elevs subjektive oplevelser. Det er også et fænomen, der knytter sig til det faglige og sociale læringsmiljø og fællesskab, gymnasiet udgør for eleverne.
- ✓ Elevtrivsel skabes i et samspil mellem faktorer på og uden for gymnasiet. En række forskellige faglige sociale og personlige forhold og betingelser kan have betydning for gymnasieelevers trivsel.
- ✓ Forskningsoversigten har først og fremmest fokus på studier, der beskæftiger sig med de faktorer på gymnasiet, som kan påvirke elevernes trivsel.

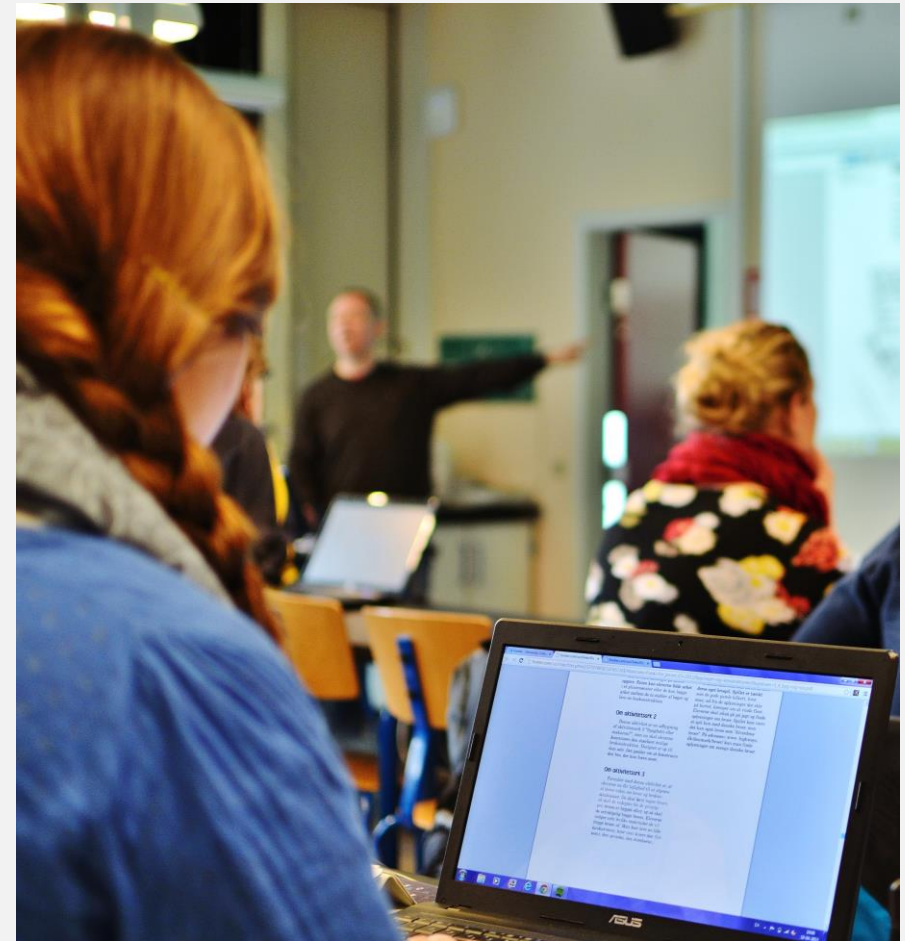

Foto: Colourbox.com

Hvordan har dansk forskning beskæftiget sig med elevtrivsel?

Forskningsoversigtens pointe:

- ✓ Den relevante danske forskning har især haft fokus på betydningen af gymnasieelevers skoleklima og sociale fællesskaber for deres deltagelse og læring i gymnasiet.
- ✓ Eleverne danner især fællesskaber med dem, de fysisk sidder sammen med, og som de laver opgaver med. Gruppearbejde dannes ofte på den vis, hvilket positivt set skaber tryghed, men også giver en social differentiering, der har den negative konsekvens, at elever med gymnasiefremmed baggrund kan risikere at være i vennegrupper, der potentielt forstærker fremmedheden over for gymnasiet.
- ✓ Den reproducerende effekt i fordelingen af skolepositioner forstærkes, når man som skole eller lærer ikke gør noget aktivt for at forhindre, at elever udelukkende selv danner fællesskaber.

Hvordan kobles elevers trivsel til skole i den internationale forskning?

Forskningsoversigtens pointe:

- ✓ Fokus på koblinger mellem elevers subjektive trivsel og deres forhold til skolen. De fleste af disse studier er kvantitative og finder forskellige statistiske sammenhænge. Fx viser der sig at være et mønster mellem at vurdere sin subjektive trivsel højt og have positiv tilknytning til ens skole.
- ✓ Sammenhæng mellem elevers positive opfattelse af skolemiljø og deres trivsel.
- ✓ Vigtigt at skolen er et sted, som eleverne føler et positivt tilhør til.

Hvad er elevernes egne perspektiver på trivsel og trivselsfremme i gymnasieskolen?

Forskningsoversigtens pointe:

- ✓ Selv om det kan være vanskeligt for elever at svare entydigt på, hvad trivsel er og betyder for dem, så peger de især på relationelle forhold som en nøgelfaktor for deres trivsel i skolen. Både relationer til andre elever og lærere fremstår som betydningsfuldt for elevers sociale og faglige trivsel i skolen.
- ✓ Anerkendelse er vigtig for trivsel. Forskel på elever og læreres syn på forskellige aspekter af anerkendelse. Lærere lægger især vægt på vigtigheden af at give omsorg, mens elever udover at få omsorg særligt betoner vigtigheden af at blive respekteret. Elever peger på, at når omsorg gives i fravær af respekt, kan det føles mindre ægte.
- ✓ Vigtigt at blive hørt og taget alvorligt er centralt for eleverne. Ønsker at have mere indflydelse på spørgsmål om skoleregler, fx i relation til sanktioner, og hvordan disse regler er konstrueret.

Hvordan skabes et positivt tilhørsforhold til skolen for gymnasieelever?

Forskningsoversigtens pointe:

- ✓ Forskningslitteraturen peger på, at hvis gymnasieskoler har fokus på elevernes tilhørsforhold til skolen og på deres relationer til lærere og andre elever, så styrker det både den faglige og sociale elevtrivsel.
- ✓ De sociale relationer i skolen ser ud til at give en social støtte, der er koblet til en følelse af tilhør og trivsel blandt elever. Relationen til lærere har en central betydning for elevers sociale og faglige trivsel. Lærere kan gennem deres faglige og sociale relationer til elever fremme elevernes motivation og tilhørsforhold til skolen. Det er fx mere sandsynligt, at unge mennesker med trivselsproblematikker henvender sig til en person, de kender og har tillid til. Omvendt viser forskningen, at de også kan bidrage til det modsatte.
- ✓ Forskningen peger dog på, at lærere også er bevidste om vigtigheden af at skabe gode sociale relationer til elever og udvise omsorg.

Fortsat ...

Hvordan skabes et positivt tilhørsforhold til skolen for gymnasieelever?

Forskningsoversigtens pointe:

- Elever anser lærer-elev-relationer som gensidige forhold og med et gensidigt ansvar for både lærere og elever.
- Elever peger på, at uretfærdigheder mod enkeltelever også påvirker klassemiljøet som helhed negativt.
- Elever ønsker mulighed for uformel dialog med lærere. Vigtigt at lærere også kan tale om ting, som ikke er snævert skolefaglige eller direkte relateret til undervisningen.
- Elever ønsker at blive mødt med omsorg og tillid. For elever der fx har kæmpet med angst og vanskeligheder ved at møde op i skolen, er det afgørende for deres deltagelse, at de har lærere, der støtter dem, og som gør det trygt at være i skolen.

Hvad er sammenhængen mellem elevers motivation og trivsel?

Forskningsoversigtens pointe:

- ✓ Elevers motivation er koblet til deres trivsel
- ✓ Motivation, engagement, læring og trivsel er størst i klasseværelser og skoler, hvor skolemiljø og skolekultur støtter og giver muligheder for, at eleverne oplever at være autonome, kompetente og følelsesmæssigt understøttet.
- ✓ Ønsket om at opnå sociale mål, fx at få gode venskaber, har mindst lige så stor betydning for elevernes motivation, som ønsket om at opnå faglige mål.